SZAKMAI BESZÁMOLÓ

A CAROLA EGYESÜLET 2025. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL ÉS PROGRAMJAIRÓL

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A Carola Egyesület a 2025-ös évében is hű maradt alapító elveihez és névadója, Szilvássy Carola szellemi örökségéhez. Programjaink fókuszában az erdélyi polgári-kulturális tradíciók ápolása, a tudományos és művészeti hagyatékok szakszerű feldolgozása, a nemesi lakáskultúra és gasztronómia megőrzése, valamint a diakóniai és jótékonysági tevékenységek álltak.

Az év során kiemelt prioritást élvezett a néhai Sipos László festőművész képzőművészeti hagyatékának gondozása. Ezzel párhuzamosan rendezvényeink és partnerségeink révén hangsúlyos szerepet vállaltunk a 20. századi nagyformátumú női sorsok bemutatásában, a helyi közösségek hitéletének támogatásában és az értékmentő kulturális párbeszéd előmozdításában. Tevékenységünket az elhivatottság, a társadalmi összefogás és az interdiszciplináris megközelítés jellemezte.

KIEMELT KULTURÁLIS ÉS TUDOMÁNYOS PROJEKTEK

1. Sipos László festőművész hagyatékának gondozása és a Magyar Szalon kiállítás

A Carola Egyesület egyik legjelentősebb, folyamatos munkát igénylő szakmai feladata a korábbi egyesületi tag, Sipos László festőművész hagyatékának szakszerű gondozása. Ezen összetett folyamat részét képezi a művész műtermének takarítása, a meglévő alkotások aprólékos leltározása, a fizikai állagmegóvás, a szelektálás, valamint a kapcsolódó adminisztratív ügyintézés. Ez a munka egyenes folytatása a pandémia alatt a Kolozsvári Szépművészeti Múzeumban – még a festő közreműködésével – megvalósult korábbi tárlatnak.

A hagyatékfeldolgozás kiemelkedő mérföldköveként, a Kincses Kolozsvár Egyesülettel való szoros együttműködésben valósult meg **A múzsa délutánja** című kiállítás a kolozsvári Magyar Szalonban, melynek ünnepélyes megnyitójára **2025. március 29-én** került sor. A tárlat kurátora Szebeni Zsuzsanna volt, a helyszín biztosításáért és a lehetőségért köszönet illeti Gergely Balázst, a Kincses Kolozsvár ügyvezető elnökét, valamint Szabó Lilla igazgatót. A galéria Kolozsvár ikonikusan megújult utcájában, a legrégebbi magyar kőszínházzal szemben jött létre, kifejezetten kiállítótér céljából. A helyszín világos, nagypolgári hangulatú teret biztosít a képzőművészeti alkotásoknak.

A kiállítás koncepciója: Sipos László rendkívül összetett intellektuális alkotó volt. Szentimrei Judit tanítványaként végzett textilszakos hallgatóként, szakmai pályája az ötvösségen, az üveggyári szakiskolai tanárságon és a könyvillusztráción át egészen a monumentális festészetig vezetett. Munkásságára nem a könnyed bravúr, hanem a küzdelmes, intellektuális mélység jellemző. Alkotásai olykor 10-15 rétegnyi textilalapozást tartalmaznak, vázlatait pedig végtelen pontossággal dolgozta ki.

A kiállítás szakított a hagyományos siposi toposzokkal (mint a jól ismert kakasos, sámándobos vagy Flóra-sorozatok). Bár a kurátori koncepció eredetileg a „Vinci remete” létállapotot és a Szent Jeromos oltárképet helyezte a fókuszba, később a kiállítói tér jellege más irányba terelte a fő gondolatiságát. A kurátori koncepció így végül a nagyméretű nőalakokat és a festő intellektus vívódásait bemutató műveket helyezte a középpontba.

Főbb bemutatott motívumok és művek:

- *Az intellektus vívódásai:* A *Bagoly* és az elvakított tudóst és mágust ábrázoló *Einstein-metamorfózis*. Utóbbi kép a huszadik század szellemi portréjaként a tudós és a művész közös

feszültségét (külső függés és belső függetlenség) ábrázolja a bohócruha kettős travesztiáján keresztül.

- *A női univerzum és a múzsa:* Sipos igazi ihletője felesége és társa, Ibolya volt. Az ő alakja és attribútumai jelennek meg a korai művek tavaszát idéző *Várandós alak*, a *Tükör*, a *Fordított Világ* és a *Jégkirálynő* című alkotásokban.
- *A népi és egyetemes szintézis:* A *Kőmíves Kelemenné* című vizionárius alkotás, amely a népművészet és a reneszánsz elemeit ötvözi, az ősiség és a maiság manipulálhatatlan vállalásaként. Emellett az intellektuálisan és esztétikailag mélyen beágyazott *Lánykrisztus* is helyet kapott a válogatásban.
- *A gyász és az újrakezdés:* A felesége halálát követő alkotói csend és fekete-fehér könyvtervek után a paletta melegebb színekkel bővült, és a múzsa éteribb formában tért vissza. Ebből a korszakból származik a makói művésztelep ihlette, akvarell technikát ötvöző *A bölcsesség*, valamint a kiállítás névadó darabja, a *Múzsa délutánja*.

A kiállításhoz szorosan kapcsolódott Maksay Ágnes dokumentumfilmje, amely betekintést engedett a művész műtermébe, a látogatókat pedig a koncepció részeként a kolozsvári katolikus teológiára és a szomszédos Flóra szalonba is meginvitálták a további művek megismerése végett. Ahogy Sipos László vallotta: *„Nem tetszeni: hatni akarok, meggondolkoztatni… az embereket nem kiszolgálni, hanem egy kicsit nevelni kell.”*

2. Részvétel az Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) vándorgyűlésén

- **Dátum:** 2025. április 11–12.
- **Helyszín:** Sepsiszentgyörgy, Fidelitas Hotel
- **Jelleg:** Tudományos konferencia
- **Tartalom és eredmények:** a Carola Egyesület képviselői részt vettek a rangos tudományos fórumon. Az ott elhangzott szakmai előadások érintették az egyesületünk által is kutatott korszakot és intézménytörténetet. A prezentációk kiemelten foglalkoztak gróf Bánffy Miklós és Szilvássy Carola történelmi szerepével az erdélyi tudományos és kulturális élet megalapozása tekintetében ezzel is erősítve az egyesület kutatási bázisát és szakmai beágyazottságát.

3. Neumann János dokumentumfilm-vetítés

- **Dátum:** 2025. augusztus 19.
- **Helyszín:** Kolozsvár, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Aula
- **Jelleg:** Kulturális program a Kolozsvári Magyar Napok keretében
- **Tartalom:** A vetítés szervesen illeszkedett az egyesület azon törekvéseihez, amelyek a tudományos és arisztokrata hagyatékok feldolgozását célozzák, és amelyek rendszeresen kapcsolódnak a Carola-évfordulók tematikájához, bemutatva a magyar zsenialitás egyetemes hatásait.

EMBERI SORSOK ÉS TÁRSADALMI SZEREPVÁLLALÁS

1. Szilvássy Carola Emléknap és szakmai konferencia

- **Dátum:** 2025. május 12.
- **Helyszín:** Sepsiszentgyörgy, Szilvássy Carola Szeretetotthon

- **Jelleg:** Emléknap és konferencia az Ápolók Nemzetközi Napján
- **Együttműködő partner:** Diakónia Alapítvány
- **Program leírása:** Az emléknap délelőtti programja teljes egészében a Carola Egyesület és a partnerintézet által biztosított elemekre épült. Bemutatásra került egy Szilvássy Caroláról szóló dokumentumfilm és egy tematikus előadás, amelyet egy látványos, korhű jelmezbemutató kísért. A rendezvényen a résztvevők kézbe vehették a Caroláról készült új leporellót, és megkóstolhatták a történelmi recept alapján elkészített, híres Carola-sütit.

A délutáni szakmai konferencián Szebeni Zsuzsanna intézetvezető, a Diakónia Alapítvány képviselői, valamint neves mentálhigiénés szakemberek (köztük Papp Ágota és Dancsuj Annamária) kerekasztal-beszélgetés keretében vizsgálták Szilvássy Carola szellemi és szociális örökségének mai relevanciáját, az önfeláldozó segítségnyújtás modern alternatíváit.

2. Hedry Mária: Árnyéksors – Színmű Klebelsberg Kunoné Botka Sarolta életéről

- **Dátum:** 2025. jótékonysági és kulturális bemutató: 2025. június 15.
- **Helyszín:** Sepsiszentgyörgy, Háromszék Táncstúdió
- **Jelleg:** Színházi előadás (Saját és partneri szervezés)
- **Tartalom és háttér:** A Carola Egyesület kiemelt figyelmet fordít a 20. századi nagyformátumú, méltatlanul elfeledett női sorsok és társadalmi szerepvállalások bemutatására. A Polgári Művelődésért Alapítvány kezdeményezésére létrejött darabot Hedry Mária írónő alkotta meg, elsődleges forrásként Klebelsberg Kunoné kitelepítésben írt, *Életutunk* című naplóját, valamint korabeli dokumentumokat használva.

A dráma bemutatja hazánk egyik legnagyobb hatású kultuszminiszterének és polgári származású feleségének szerelmi házasságát, mindennapjait, majd a történelem viharaiban az özveggyé vált Sarolta nincstelenségbe taszítását, kitelepítését és a pesthidegkúti otthonuk szétrombolását. Botka Sarolta tartása, méltósága és drámája szoros párhuzamba állítható Szilvássy Carola életútjával.

- **Szereposztás:** Sarolta – Majzik Edit (Jászai Mari-díjas színész); további szerepekben – Gajdó Delinke és Petneházy Attila (aki egyben a darab rendezője is). Díszlet/jelmez: Libor Katalin, producer: Szollár Péter. Az előadás kiemelkedő kulturális és hiánypótló élményt nyújtott a sepsiszentgyörgyi közönségnek.

GASZTRONÓMIAI HAGYOMÁNYŐRZÉS

Az erdélyi nemesi lakáskultúra és a mindennapok történetének megőrzése nem képzelhető el a gasztronómiai tradíciók ápolása nélkül, amely az egyesület egyik fő profiljává nőtte ki magát.

1. Jókai bableves napja – Babcuspájz

- **Dátum:** 2025. március 16.
- **Jelleg:** Gasztronómiai és hagyományőrző program
- **Együttműködő partnerek:** Társszervezetek és szakmai partnerek
- **Leírás:** A Jókai-évfordulóhoz kapcsolódó, hagyományteremtő program ötletgazdája a partnerintézet és a Carola Egyesület volt. A cél Jókai Mór kedvenc fogásainak hiteles elkészítése volt történelmi receptek, köztük Szilvássy Carola gasztronómiai feljegyzései alapján. A füstölt körömmel, csülökkel és kolbásszal dúsított Jókai bablevest Zsigmond Előd Zsolt, a selymes ízeket

garantáló Park Hotel séfje készítette el. A rendezvény széles elérést produkált, mivel a főzési folyamatot az érdeklődők az online térben (Facebook) is élőben követhették.

2. Krimik és krémek – Könyvbemutató Szederkényi Olgával

- **Dátum:** 2025. május 24.
- **Helyszín:** Sepsiszentgyörgy, Sepsi Aréna (4. SepsiBook Könyvvásár)
- **Jelleg:** Irodalmi-gasztrotörténeti pódiumműsor
- **Leírás:** A rendkívül sikeres könyvheti bemutatón Szederkényi Olga szerzővel Szebeni Zsuzsanna beszélgetett. A fókuszban a 20. századi gasztrotörténet állt, különös tekintettel az erdélyi arisztokrácia mindennapjait és „titkos receptjeit" feltáró Szilvássy Carola kulináris hagyatékára.

A bemutatott rendhagyó irodalmi szakácskönyv szellemesen fonta össze Agatha Christie világát (Miss Marple reggelijei, Poirot teája, a krimikben felbukkanó méregkeverés és gasztronómia) a francia „szakácskirály", Auguste Escoffier receptjeivel. A rendezvény kiválóan mutatta be, hogy a gasztronómia miként válik a magas kultúra és az arisztokratikus életérzés szerves részévé.

3. Tárt kapuk a Gaál kúriában

- **Dátum:** 2025. június 13–14.
- **Helyszín:** Dálnok, Gaál-kúria
- **Jelleg:** Nyílt nap és kulturális fesztivál (Együttműködő partnerként)
- **Leírás:** A rendezvény célja az erdélyi kúria-kultúra, a nemesi udvarházak épített és szellemi örökségének, valamint az értékmentésnek a népszerűsítése volt. A szakmai program részeként Jánó Mihály neves művészettörténész tartott nívós előadást. A kulturális hangulatot a helyi női kórus fellépése, valamint Móser Ádám tangóharmónika-művész koncertje tette teljessé, aki sajátos, az irodalmi tanulmányaira (ELTE összehasonlító irodalomtudomány szak) is támaszkodó, a francia svinget, argentin tangót, klezmert és balkáni folklórt ötvöző zenei világával bűvölte el a közönséget. A helyszín szorosan kötődik az egyesület azon alapvető törekvéséhez, hogy az erdélyi nemesi lakáskultúrát élővé és látogathatóvá tegye.

DIAKÓNIA ÉS KÖZÖSSÉGI JÓTÉKONYSÁG

Jótékonysági Est a Kovásznai Unitárius Imaház megvalósulásáért

- **Dátum:** 2025. június 20.
- **Helyszín:** Dálnok, Gaál-kúria
- **Jelleg:** Meghívásos, zártkörű jótékonysági est és fotókiállítás
- **Szervezés és támogatás:** A rendezvény a Carola Egyesület diakóniai és segítő tevékenységének kiemelt állomása volt. Az egyesület a teljes logisztikai szervezéssel, a program finanszírozásával, valamint a dálnoki Gaál-kúria mint exkluzív helyszín biztosításával állt a nemes ügy mellé, a partnerintézet pedig szakmai segítséget nyújtott. Kiemelendő, hogy **a Carola Egyesület elnöke mintegy 5000 eurós összeggel, magánadományként** is közvetlenül támogatta a kezdeményezést.
- **A támogatott cél háttere és eredménye:** A Kovásznai Unitárius Leányegyházközség mintegy kétszáz éves fennállása alatt állandó templom nélkül, de példás összetartással működött. A félszáz lelkes közösség otthonteremtési igényét felkarolva Péterfi Ágnes sepsiszentgyörgyi lelkész és Nagy Norbert segédlelkész széles körű adománygyűjtő kampányt indítottak egy 63 ezer euró értékű kovásznai ingatlan megvásárlására. A vételárból 18 ezer eurót a gyülekezet saját megtakarítása

fedezett, a hiányzó 45 ezer eurót pedig az egyesületünk által is támogatott jótékonysági események és a hathatós sajtóvisszhang segítségével sikerült előteremteni.

A sikeres júniusi zárást követően az unitárius közösség birtokba vehette az ingatlant, megkezdődött a közmunka és a takarítás. A tervek szerint a telken álló csűr épületét alakítják át és szentelik fel állandó templomnak. A jótékonysági est kulturális színvonalát Bogdán Farkas, valamint a Naun Art Quartet fellépése biztosította, hirdetve a közösségi összefogás erejét.

ADATTÁRI ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS (2025)

Az alábbi strukturált táblázat áttekinthető formában foglalja össze a Carola Egyesület 2025. évi programjait, azok kronológiáját, helyszíneit és az egyesület szerepvállalásának jellegét:

Ssz.	Program megnevezése / Címe	Időpont	Helyszín	Jelleg, tartalom és az egyesület szerepe
1.	Jókai bableves napja – Babcuspájz	2025.03.16.	Online tér / Gasztronómiai partnerek	**Együttműködő partner és ötletgazda.** Gasztronómiai hagyományőrzés Szilvássy Carola receptjei alapján.
2.	Sipos László kiállítás megnyitója	2025.03.29.	Kolozsvár, Magyar Szalon	**Fő szervező szakmai partner.** Műtárgy-hagyatékvédelem, kurátori koncepció és kiállítás-megvalósítás.
3.	Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) vándorgyűlése	2025.04.11-12.	Sepsiszentgyörgy, Fidelitas Hotel	**Szakmai részvétel.** Tudományos előadások Bánffy Miklós és Szilvássy Carola intézménytörténeti szerepéről.
4.	Szilvássy Carola emléknap és szakmai konferencia	2025.05.12.	Sepsiszentgyörgy, Carola Szeretetotthon	**Együttműködő partner (a Diakónia Alapítvánnyal).** Filmvetítés, jelmezbemutató, „Carola-süti” és szakmai kerekasztal.
5.	Krimik és krémek – könyvbemutató Szederkényi Olgával	2025.05.24.	2025.05.24.	**Együttműködő partner.** Gasztrotörténeti pódiumbeszélgetés az arisztokrácia kulináris örökségéről.
6.	Tárt kapuk a Gaál kúriában	2025.06.13-14.	Dálnok, Gaál-kúria	**Együttműködő partner.** A kúria-kultúra és az erdélyi nemesi lakáskultúra népszerűsítése előadásokkal és koncertekkel.
7.	Árnyéksors (Hedry Mária színműve)	2025.06.15.	Sepsiszentgyörgy, Háromszék Táncstúdió	**Saját / Partneri produkció.** Klebelsberg Kunoné Botka Sarolta életét és a 20. századi női sorsokat bemutató előadás.
8.	Jótékonysági Est és fotókiállítás	2025.06.20.	Dálnok, Gaál-kúria	**Együttműködő partner, finanszírozó és helyszínbiztosító**. Zártkörű est a Kovásznai Unitárius Imaház megsegítésére.
9.	Neumann János dokumentumfilm-vetítés	2025.08.19.	Kolozsvár, Sapientia EMTE Aula	**Szakmai partner**. Arisztokrata és tudományos hagyatékfeldolgozás a Kolozsvári Magyar Napokon.
10.	Hagyatékfeldolgozás és kutatás (Sipos László műterem)	Folyamatos	Műterem / Intézet / Digitális tér	**Fő programfelelős.** Állagmegóvás, leltározás, takarítás és szelektálás a Kincses Kolozsvárral partnerségben.

JÖVŐBENI KILÁTÁSOK ÉS KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A Carola Egyesület 2025-ös éve a stabil növekedés, az értékteremtés és a sikeres közösségi mobilizáció időszaka volt. Rendezvényeink magas látogatottsága és az online térben elért sikereink igazolják, hogy az erdélyi múlt és a nemesi kulturális tradíciók iránt komoly társadalmi igény mutatkozik.

Ezúton fejezzük ki hálás köszönetünket minden együttműködő partnerünknek – különösen a Kincses Kolozsvár Egyesületnek, a Diakónia Alapítványnak –, önkénteseinknek, a nagylelkű mecénásoknak (kiemelten az Orosz családnak és az egyesület elnökének), valamint az erdélyi sajtónak és rádiónak, akik hírt adtak céljainkról, eseményeinkről. Önök nélkül ezen eredmények nem valósulhattak volna meg. A jövőben is elkötelezetten folytatjuk megkezdett munkánkat.